

יחידה 9: ראש השנה פרק א משנה ח

הפסולים לעדות

המשנה עוסקת בפסולים לעדות מדרבנן, שפסולים גם לעדות החודש.

משך הוראה מומלץ: שיעור אחד

מטרות

1. הישג **מבנה**: התלמיד יחלק את המשנה לרישא וסיפא ויזהה את הכותרת לכל חלק.
2. הישג **תוכן**: התלמיד יכיר את המושג פסולים לעדות, וידע מיהו כל אחד מן האנשים המוזכרים במשנה הפסולים לעדות מדרבנן.
3. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד יבין שהמכנה המשותף לכל האנשים הוא שהם אנשים החשודים על ממון ולכן הם פסולים להעיד, כי הם עלולים להעיד עדות שקר תמורת שוחד.
4. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד ידע מהו ההבדל בין עדות שהאישה כשרה לה לזאת שאינה כשרה לה, ומה אומר הכלל לגבי האנשים המוזכרים במשנה.
5. הישג **תורת חיים**: התלמיד ילמד מוסר לעצמו על החובה להיות נאמן והגון, לא לרדוף כדי להשיג כסף או כל דבר אחר שלא ביושר, ולהעיד עדות אמת בכל נושא.

פתיחה

אפשר לפתוח בתיאור העובדה שחכמים הגדירו אנשים שפסולים לעדות מכיוון שהם אינם אמינים. לשאול: מה עלול לגרום לנו לחשוב שאדם אינו אמין? מכאן לעבור ללימוד המשנה ולראות כיצד חז"ל באמת הגדירו את הפסולים לעדות.

גוף השיעור

א. מושגי תוכן

חשוב לשים לב שבהסבר הפסולים לעדות התלמידים יבינו שבמשנה כתובים רק הפסולים מדרבנן, ושזה בנוסף לפסולים מדאורייתא – גנב או גזלן (וכל מי שנקרא 'רשע' – "אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס" (שמות כג, א)).

ב. מבנה

המשנה מחולקת בבירור לשני חלקים, כאשר לכל חלק ישנה כותרת בתוך המשנה. המילים שמצביעות על כך שמדובר בכותרת הן 'אלו' ו'זה הכלל'.

ג. הבנה ופרשנות

משימה 2 דורשת מהתלמידים גם הבנה של כל אחד מן הפסולים לעדות, וגם פעולת חשיבה מסדר גבוה של מיון וחלוקה לקבוצות. אין תשובה אחת נכונה, אלא חשוב לוודא שהתלמידים הבינו מיהו כל אחד, ושיש להם נימוק נכון לחלוקה לקבוצות.

בשלב השני (משימה 3) התלמידים ילמדו את פירוש הרב קהתי שמדבר על המשותף בין כולם – שכולם חשודים בממון ולכן חשודים שהם יעידו עדות שקר תמורת שוחד.

לגבי עדות אשה הוחלט שלא להיכנס לסיבות או לדיון על השאלה, אלא להציג את זה כגזירת הכתוב (והיא אכן כזו!) שאשה אינה מעידה בבית דין שבו צריך שני עדים (לא כתבנו 'יכולה להעיד' כי לא מדובר ביכולת). מאידך אשה מעידה בעדויות שבהן צריך עד אחד, וכן גם האנשים האחרים המוזכרים במשנה.

משימה 4 מוודאת את ההבנה של הכלל שבסיפא של המשנה.

ד. תורת חיים

כיוון שהמשנה עוסקת באנשים שאינם אמינים אנחנו מעוניינים שהילדים ילמדו מכך על דיבור אמת ועל יצירת אמינות. בכל אחד מן המצבים המאויירים במשנה עומדות לפני הילד שתי אפשרויות – לומר את האמת או לשקר. מתוך המודעות לאמינות (ולהשלכות של חוסר אמינות) אנחנו רוצים לעודד את התלמידים לדבר אמת.